

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

FAKULTA BEZPEČNOSTNĚ PRÁVNÍ

Katedra kriminologie

Drogová kriminalita v České republice a ve vybraných státech

Evropské Unie

Bakalářská práce

Drug-related crime in the Czech Republic and in selected countries

of the European Union

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

PaedDr. Petr Přecechtěl.

AUTOR PRÁCE

Adéla Žvaková

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 03.01.2023

Adéla Žvaková

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu své bakalářské práce PaedDr. Petru Přecechtělovi za čas, odborné vedení a poznatky, jež mi poskytl nejen při psaní této závěrečné práce.

ANOTACE

Tato práce přibližuje prostřednictvím kriminální fenomenologie drogovou kriminalitu ve vybraných státech Evropské unie. Konkrétně na území České republiky, Nizozemí a Španělska. Zabývá se vývojem drogové kriminality a etiologií v České republice. Věnuje se analýze, zhodnocení struktury a dynamiky drogové kriminality ve vybraných státech. Práce poskytuje aktuální pohled na problematiku drogové kriminality, včetně vyhodnocení nejnovějších dostupných statistických údajů. Pozornost je věnována i zhodnocení dopadu pandemie Covid-19 na drogovou kriminalitu a také možnostem a limitům kontroly drogové kriminality v mezinárodním kontextu. V neposlední řadě práce nastiňuje možné cesty k reformě stávající protidrogové politiky.

KLÍČOVÁ SLOVA

Analýza * Česká republika * droga * drogová kriminalita * kontrola * Nizozemí * reforma * Španělsko

ANNOTATION

This thesis presents drug crime in selected European Union countries through criminal phenomenology. Specifically, the Czech Republic, the Netherlands and Spain. It examines the development of drug crime and its etiology in the Czech Republic. It focuses on the analysis, evaluation of the structure and dynamics of drug crime in selected countries. The thesis provides an up-to-date view of drug crime, including an evaluation of the latest available statistical data. Attention is also dedicated to assessing the impact of the Covid-19 pandemic on drug crime, as well as the possibilities and limits of drug crime control in an international context. Finally, the paper outlines possible pathways for reform of existing drug policy.

KEY WORDS

Analysis * Czech Republic * drug * drug crime * control * Netherlands * reform * Spain

Obsah

Úvod.....	9
1. Pojmy související s problematikou drogové kriminality.....	11
1.1. Definice drogy	11
1.2. Základní klasifikace drog.....	11
1.3. Drogová závislost.....	12
1.4. Drogová kriminalita	13
2. Drogová scéna v ČR	15
2.1. Vývoj drogové scény	15
2.2. Drogová epidemiologie.....	18
2.2.1. Definice	18
2.2.2. Prevalence užívání drog v populaci ČR	19
2.2.3. Prevalence infekčních onemocnění mezi uživateli drog.....	20
2.2.4. Žádosti o léčbu.....	20
3. Teoretické modely trestné činnosti související s drogami.....	22
3.1. Primární a sekundární drogová kriminalita.....	22
3.2. Konceptuální model EMCDDA	23
3.3. Dynamický koncept	24
4. Fenomenologie drogové kriminality v ČR a ve vybraných státech EU	25
4.1. Drogová kriminalita v ČR.....	26
4.1.1. Primární drogová kriminalita.....	26
4.1.2. Sekundární drogová kriminalita.....	30
4.2. Drogová kriminalita v Nizozemí.....	31
4.3. Drogová kriminalita ve Španělsku	35
4.4. Dopad pandemie Covid–19 na drogovou kriminalitu.....	40
5. Možnosti a limity kontroly drogové kriminality v mezinárodním kontextu.....	42
5.1. Protidrogová strategie EU	44
5.2. Cesty k reformě protidrogové politiky	46

Závěr	50
Seznam literatury	53

POUŽITÉ ZKRATKY:

EMCDDA - Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost

EU - Evropská unie

EUROPOL - Evropský policejní úřad

GCDP - Globální komise pro drogovou politiku

OPL - omamné a psychotropní látky

OSN - Organizace spojených národů

UNODC - Úřad OSN pro drogy a kriminalitu

WHO - Světová zdravotnická organizace

Úvod

Fenomén drog, a na něj navazující drogové kriminality, představuje dlouhodobý a závažný celosvětový problém. Povědomí veřejnosti je převážně takové, že nelegální drogy jsou zodpovědné za většinu trestných činů. V současné době však neexistuje přesný odhad podílu kriminality způsobené různými typy drog.

Drogy jsou aktuálně užívány stovkami milionů lidí po celém světě. Ne všichni tito uživatelé jsou však zároveň pachatelé drogové kriminality. Mnoho z nich drogy užívá ze zdravotních důvodů, někteří pouze pro pobavení, zatímco jiní z důvodů kulturních či tradičních. Tato skutečnost je však společnosti a vládami ignorována a převládá přístup zastávající kriminalizaci všech uživatelů drog. Striktní represivní politika je prosazována v naději, že se podaří užívání drog a drogové trhy zcela vymýtit. Stále častěji se však ukazuje, že vzhledem ke stále narůstající drogové kriminalitě, počtu uživatelů drog, či množství záchytů, není tato politika příliš účinná. Téma nelegálních drog se tak ve společnosti objevuje stále častěji a jsou vedeny rozsáhlé debaty o tom, jak tento problém řešit, a to jak na lokální, tak na mezinárodní úrovni.

Tato bakalářská práce se zabývá drogovou kriminalitou v České republice a ve vybraných státech Evropské Unie. Všechny členské státy EU jsou vázány protidrogovými úmluvami OSN a jejich protidrogové politiky mají společný cíl, i přesto se interpretace v jednotlivých státech liší, a každá země volí jinou strategii, což značně ztěžuje jakoukoliv přesnou komparastiku. Přístupy jednotlivých zemí se odlišují nejen rozdílnou protidrogovou legislativou, ale také v oblasti represe, prevence, i v samotném postoji k uživatelům drog.

Cílem této práce je tedy alespoň orientačně vyhodnotit situaci v oblasti drogové kriminality ve vybraných zemích a pokusit se najít společné jmenovatele či poukázat na odlišnosti.

Vybranými státy pro účel této práce jsou Nizozemí a Španělsko. Jedná se o země, ve kterých jsou jedny z nejvyšších počtů záchytů v Evropské unii, a také o země s poměrně liberálním přístupem k drogové problematice.

První kapitola této práce je věnována základním pojmům souvisejících s drogovou problematikou. Další kapitola se zabývá drogovou scénou v České republice, konkrétně pak jejím vývojem a drogovou epidemiologií. Kapitola třetí uvádí základní teoretické modely trestné činnosti související s drogami. Čtvrtá kapitola se zaměřuje na hlavní téma, a to na fenomenologii drogové kriminality v ČR a ve vybraných státech EU. Tato kapitola přibližuje drogovou kriminalitu v jednotlivých státech a analyzuje její stav, strukturu a dynamiku. Zvláštní podkapitolou je pak zhodnocení vlivu dopadu pandemie Covid-19 na drogovou kriminalitu. Poslední kapitola se zabývá možnostmi a limity drogové kriminality v mezinárodním kontextu, protidrogovou strategií EU a představuje nový pohled na protidrogovou politiku.

Data pro tuto práci jsou čerpána zejména z publikací Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA), dále pak z výročních zpráv a zahraničních pramenů. Hlavními metodami zpracování práce jsou analýza a syntéza literatury a statistik.

1. Pojmy související s problematikou drogové kriminality

1.1. Definice drogy

Ačkoliv je pojem **droga** ve společnosti používán velmi často, je zároveň velmi těžké jej definovat. Může totiž mít mnoho významů v závislosti na oboru, ve kterém je používán. Pro účely této práce můžeme drogu definovat jako jakoukoliv substanci, vyjma jídla a vody, při jejíž konzumaci dochází ke změnám tělesných funkcí, a to jak fyzických, tak psychických. Obvykle jsou děleny do dvou skupin: drogy legální (např. alkohol, kofein a tabák) a nelegální (např. marihuana, extáze, kokain a heroin).¹

Je třeba zmínit, že pojem „droga“ není v českém právním řádu definován. Tento pojem nahrazují výrazy: omamné a psychotropní látky či návykové látky (OPL), kterými v tomto textu budeme rozumět především OPL uvedené na seznamu návykových látek dle nařízení vlády č. 463/2014 Sb.²

1.2. Základní klasifikace drog

Stejně tak jako je složité jednoznačně definovat pojem droga, existuje mnoho názorů, jak jednotlivé skupiny drog klasifikovat. Znamená to tedy, že stejná droga může být klasifikována rozdílně, ať už v závislosti na oboru, zemi či v různých studiích. Je tedy zcela zřejmé, že nelze jednoznačně určit jen jeden jasný a jednoduchý způsob, jak drogy klasifikovat, ale zahrneme tedy alespoň ty nejběžnější formy klasifikace. Kromě již zmíněných drog legálních a nelegálních jsou to dále:

¹ FAQ: *What is a drug* [online]. [cit. 02.08.2021]. Dostupné z: <https://drugaware.com.au/get-the-facts/faqs-ask-a-question/what-are-drugs/#what-is-a-drug>

²ZEMAN, Petr, Michaela ŠTEFUNKOVÁ a Ivana TRÁVNÍČKOVÁ. *Drogová kriminalita a trestní zákoník*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015. ISBN 978-80-7338-151-6, str. 11.

- klasifikace podle chemického složení (alkohol, opiáty, psychoaktivní látky, konopné látky, barbituráty),
- klasifikace podle efektu (sedativa, stimulanty, halucinogeny, těkavé látky),
- klasifikace podle právních předpisů jednotlivých zemí.³

1.3.Drogová závislost

Jedním z mnoha rizik souvisejících s užíváním drog je vznik drogové závislosti. Při čemž pak jedinec cítí potřebu užívat drogu častěji, pravidelněji a často také dochází ke zvyšování dávek. Stejně jako u každé jiné závislosti je velmi těžké se z ní vymanit, a to i když si je uživatel schopen přiznat, že je skutečně závislý.

Závislost lze dělit na fyzickou a psychickou. Fyzická závislost je způsobena pravidelným a dlouhodobým užíváním drogy, kdy se látka stává součástí metabolismu, a ve chvíli, kdy přestane drogu užívat, začne pociťovat diskomfort a jiné abstinenční příznaky. Tento proces, při kterém organismus bojuje s abstinenčními příznaky, je nazýván „detoxikace“.

Psychická závislost je pak duševní stav způsobený konstantním užíváním drog, kdy uživatel ztrácí kontrolu nad množstvím a také frekvencí užívání. Projevuje se neustálými obsedantními myšlenkami na užívání drog, které komplikují pokusy o abstinenci. Časté je vyhýbání se jakýmkoliv aktivitám, které brání v obstarávání si či užívání drogy.⁴

³*What Are Drug Classifications?* [online]. [cit. 02.08.2021]. Dostupné z: <https://www.addictioncenter.com/drugs/drug-classifications/>

⁴KLEIMAN, Mark A. R., Jonathan P. CAULKINS & Angela HAWKEN. *Drugs and Drug Policy: What Everyone Needs to Know*. New York: Oxford University Press Inc., 2011. ISBN 978-0-19-976450-1, str. 6 - 7.

Je však také důležité zmínit, že ve většině případů je užívání drog v populaci spíše sporadického a rekreačního charakteru, a zdaleka ne každý se stává pravidelným uživatelem či dokonce drogově závislým.

1.4.Drogová kriminalita

Vymezit jednotnou standardní definici tak dynamického problému, jakým je právě drogová kriminalita, je obtížné, jelikož stejně tak, jako i u předchozích definic, zde narážíme na skutečnost, že tento pojem může značit něco zcela jiného v závislosti na odvětví či daném odborníkovi. Obecně však můžeme drogovou kriminalitu chápat jako kriminalitu, která buď přímo souvisí anebo je nějakým způsobem spjata s drogami.

Primárně je důležité si uvědomit, že vztah mezi drogami a kriminalitou je velmi komplexní a také velmi variabilní. Může se tak v průběhu času měnit, a to dokonce i u jedné a téže osoby.

Na základě mnoha uskutečněných výzkumů lze však konstatovat, že ve srovnání s běžnou populací pachatelé trestných činů užívají drogy častěji, a na druhou stranu, problematičtí uživatelé drog jsou často také pachateli trestných činů. Nicméně i přes to, že mezi těmito jevy existuje určitá kauzalita, avšak určit jejich vzájemný vztah není zdaleka tak jednoduché, jak by se mohlo zdát. Zatímco ze studií nevyplývá, že by existovala přímá souvislost mezi experimentálním užíváním drog a kriminalitou, zdá se, že páchání deliktů často předchází užívání drog. Můžeme tak předpokládat jistou vzájemnou korelaci ve smyslu, že ti, jenž jsou součástí kriminální subkultury, mají blíže k tomu, se stát uživateli drog, a naopak uživatelé drog mají blíže k tomu, páchat

kriminální aktivitu. Výzkumy také odhalují významné rozdíly ve vztahu typu drogy a typu kriminální aktivity.⁵

⁵CARPETIER, Chloé. *Drugs in Focus: Drugs and crime - a complex relationship* [online]. Office for Official Publications of the European Communities © European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2007. [cit. 02.08.2021]. ISSN 1681-5157. Dostupné z : https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/470/Dif16EN_85000.pdf

2. Drogová scéna v ČR

2.1. Vývoj drogové scény

Historie drogové scény v České republice se datuje především k roku 1989, kdy dochází ke změně politického režimu a také otevření hranic. Na drogové scéně se objevují nové drogy a dochází k výrazným změnám v oblasti výskytu a užívání drog.

Díky své výhodné poloze se Česká republika stává významnou transportní zemí a dochází ke zvyšování dostupnosti a nabídky nelegálních drog.⁶

Dle první výroční zprávy Národní protidrogové centrály z roku 1993 se Česká republika stává kromě tranzitní země také zemí spotřebitelskou. Nejužívanějšími drogami jsou kanabisové produkty, LSD a pervitin. Heroin je z převážné většiny přes ČR pouze tranzitován a mezi běžnými uživateli drog není populární, zřejmě díky jeho cenové nedostupnosti. Obdobná je situace i u kokainu.

V populaci dochází k postupnému nárůstu počtu uživatelů drog a zvyšuje se zájem občanů o zapojení se do organizovaných skupin. Drogové gangy se stávají více profesionální a lépe organizované. Roste také počet zločineckých skupin v souvislosti s distribucí a tranzitem drog. Dle tehdejších prognóz se ve všech těchto oblastech očekával kontinuální vzestupný trend.⁷

Dále pak dle výroční zprávy z roku 2000 dochází k rozšíření drogové scény po celé České republice a drogy se stávají ještě více dosažitelnými. Fenoménem tohoto roku se stává posílání malého množství drog přes listovní zásilky. Vznikají také tzv. dealerské byty, odkud dochází k přímému prodeji drog, a množství, které u sebe

⁶CHMELÍK, Jan a kol. *Drogová kriminalita*. Praha: Úřad pro vyšetřování pro ČR, Ministerstvo vnitra ČR, odbor personální práce a vzdělávání, 1999. str. 7- 8.

⁷*Národní protidrogová centrála - Výroční zpráva 1993* [online]. Praha: Národní protidrogová centrála SKPV, 1993. [cit. 05.11.2021]. Dostupné z : <https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zprava-1993.aspx>

dealeři běžně nosí je jen minimální. Tento trend má souvislost s novelizací trestního zákona a přestupkového zákona, platné od 1.1.1999, která kromě jiného definuje přechovávání omamných a psychotropních látek pro vlastní potřebu jako trestný čin.

„Významnou změnou v možnostech prosazování změn daných novelou je změna postoje státního zastupitelství, kdy pokynem obecné povahy nejvyššího státního zastupitelství byly stanoveny orientační hodnoty malého množství a hodnoty množství naplňující z hlediska skutkové podstaty kategorii „ve větším rozsahu“ u nejčastěji zneužívaných druhů OPL. Na tento pokyn reagovala policie ČR změnou své původní orientační tabulky a převzala kvantifikaci nejvyššího státního zastupitelství. Byly již vyneseny pravomocné rozsudky v případech nedovoleného nakládání s OPL podle § 187a, kdy se soudy okresní i krajské v odůvodněných právě opíraly o argumentace uvedené v pokynu obecné povahy nejvyššího státního zastupitelství č. 6 z roku 2000. Dochází tak k postupnému sjednocování i soudní praxe v otázce kvantifikace „množství větší než malé“ které bylo tolik diskutované mezi odbornou i laickou veřejností.“⁸

Za zmínku také jistě stojí vývoj drogové scény po vstupu České republiky do Schengenského prostoru. Po analýze statistických údajů z výročních zpráv Národní protidrogové centrály Policie ČR (2006–2011), byl po vstupu do Schengenského prostoru zjištěn téměř stoprocentní nárůst počtu pachatelů cizinců. Nejpočetnější skupinou jsou pak konkrétně Vietnamci a Slováci. Dochází také k významnému nárůstu zachyceného množství drog. Prim na drogové scéně hraje stále konopí a roste zájem o pervitin, jehož domácí masová výroba je stále nejrozšířenějším problémem a do jehož výroby se zapojují také Vietnamci.⁹

⁸Národní protidrogová centrála - Výroční zpráva 2000 [online]. Praha: Národní protidrogová centrála SKPV, 2000. [cit. 10.11.2021]. Dostupné z : <https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zprava-2000.aspx>

⁹Národní protidrogová centrála - Výroční zpráva 2011 [online]. Praha: Národní protidrogová centrála SKPV, 2011. [cit. 10.11.2021]. Dostupné z : <https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zprava-2011.aspx>

Stejně tak v roce 2020, dle nejnovější výroční zprávy, v trestných činech drogové kriminality dominují konopné látky a metamfetamin. Zajímavý je však vývoj zajištěného množství cannabisu, který je výrazně nižší (655 130 g), oproti roku 2017 (1 094 601 g). Nižší je také zachycené množství metamfetaminu oproti roku 2015, kdy dosáhlo ročního maxima (107 363 g), zatímco v roce 2020 byla hodnota několikanásobně nižší (29 601 g). Zajištěné množství kokainu je na nejnižší úrovni za posledních deset let. Trendem roku 2020 jsou obchody s OPL realizované prostřednictvím kyberprostoru a virtuálních měn. Drogová scéna roku 2020 byla také poznamenána vlivem pandemie COVID-19, ať už díky pandemickými omezeními či omezeními na státních hranicích. Výrazně tak ubylo příležitostí k distribuci a také příležitostnému užívání OPL.

V tomto roce také roste spotřeba léčiv s obsahem psychoaktivních látek. Jedná se především o antidepresiva a hypnotika. Důsledkem toho roste také nelegální obchod s těmito látkami, a to převážně ve virtuálním prostředí.¹⁰

Následující tabulka monitoruje vývoj drogové scény pomocí statistických údajů z výročních zpráv, a to konkrétně množství zadržených jednotlivých druhů OPL v průběhu vybraných let.

¹⁰Národní protidrogová centrála - Výroční zpráva 2020 [online]. Praha: Národní protidrogová centrála SKPV, 2020. [cit. 10.11.2021]. Dostupné z : <https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zprava-npc-2020.aspx>

TABULKA č. 1: Srovnání množství zadržených OPL

Droga	Rok				
	1993	2003	2011	2015	2020
CANNABIS	1 615 g	79 809 g	440 780 g	655 055 g	655 130 g
HEROIN	18 597 g	9 135 g	4 730 g	1 585 g	286 g
PERVITIN	105 g	9 630 g	20 054 g	107 363 g	29 601 g
KOKAIN	4 674 g	2 624 g	16 071 g	120 386 g	2 642 g
XTC (tbl)	0	51 692	13 000	3 110	88 794

Zdroj: Výroční zprávy Národní protidrogové centrály.

2.2.Drogová epidemiologie

2.2.1.Definice

Podle autora Zábranského (2003) se „*drogová epidemiologie zabývá rozšířením různých typů užívání drog v populaci, jeho příčinami a důsledky, vztahy mezi rozšířením užívání a zneužívání drog a zdravotními následky a efektivitou léčebných, zákonných a dalších intervencí, podnikaných s cílem snížit rozsah (zne)užívání drog anebo souvisejících škod.*“¹¹

Díky drogové epidemiologii se nám dostává odpovědí na zásadní otázky, které jsou klíčové pro umožnění efektivní společenské reakce na daný problém.¹²

¹¹ZÁBRANSKÝ, Tomáš. *Drogová epidemiologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. ISBN 80-244-0709-4, str.13.

¹²Tamtéž.

Vzhledem k dynamice situace v oblasti drog je vždy potřeba mít aktuální informace, aby bylo v oblasti drogové politiky možné vhodně a účinně reagovat, a i proto je drogová epidemiologie základním stavebním kamenem protidrogové politiky.

Včasné a spolehlivé informace o prevalenci, trendech a vzorcích chování spojených s užíváním drog jsou tak klíčové pro plánování, implementaci, prevenci a další intervence související s problémem užívání drog.¹³

2.2.2. Prevalence užívání drog v populaci ČR

Na základě výzkumu z roku 2019, realizovaného Národním monitorovacím střediskem pro drogy a závislosti (NMS) a agenturou ppm factum research, lze kromě jiného získat také aktuální přehled o prevalenci a trendech v užívání drog.

„Nelegální drogu užilo někdy v životě celkem 31,9 % dotázaných ve věkové kategorii 15–64 let (40,1 % mužů a 23,6 % žen). Nejčastěji užitou nelegální drogou byly konopné látky (25,9 %), následované extází (5,6 %) a halucinogenními houbami (5,7 %), pervitinem (1,9 %) a kokainem (1,7 %). Ostatní nelegální drogy užilo 1,5 % populace nebo méně.“¹⁴

V horizontu užívání drog během posledního roku (studie Prevalence užívání drog v populaci v ČR v r. 2019) je pak výskyt užívání návykových látek v obecné populaci velmi nízký. Výjimku však tvoří konopné látky (9,4 %). Dalšími nejčastěji užívanými

¹³ WHO & NIDA. *Guide to Drug Abuse Epidemiology* [online]. Ženeva: World Health Organization (WHO), 2000. str.11. [cit. 17.12.2021]. Dostupné z : https://cdn.who.int/media/docs/default-source/substance-use/a58352-parta.pdf?sfvrsn=7138d85f_2

¹⁴ MRAVČÍK, Viktor et al. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2019*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2020. ISBN 978-8074402548, str. 70.

drogami jsou pak extáze (1,5 %), halucinogenní houby (0,7 %), pervitin a kokain (0,5 %). Nejčastějšími (za posledních 12 měsíců) jsou uživatelé ve věku 15–24 let.¹⁵

2.2.3. Prevalence infekčních onemocnění mezi uživateli drog

Situace v oblasti výskytu infekčních onemocnění, jako HIV či virové hepatitidy, setrvává na poměrně nízké úrovni. Aktuálně nejrozšířenějším virovým onemocněním mezi lidmi užívajícími drogy injekčně (LDI) patří virová hepatitida typu C. LDI tvoří více než polovinu všech nakažených.¹⁶

2.2.4. Žádosti o léčbu

Jedním z dalších indikátorů drogové epidemiologie, který je zároveň jedním ze čtyř pilířů české protidrogové strategie, je sledování žádostí o léčbu. Zdrojem poskytující souhrnné údaje pro statistické přehledy je Národní registr léčby uživatelů drog.¹⁷

Za rok 2019 bylo do registru nahlášeno celkem 137 programů a evidováno 15 325 klientů, což je téměř o polovinu žadatelů více než v roce 2017. Velkou část (45 %) tvořili tzv. prvožadatelé (zahájili léčbu poprvé v životě).¹⁸

Adiktologické služby poskytuje v ČR aktuálně téměř 300 programů. Jednou z překážek jejich efektivního fungování je mezi resortnost. Ta komplikuje vzájemnou slučitelnost a snadnou dostupnost poskytovaných služeb v rámci jednotlivých programů. Přetrvávajícím problémem je nedostatek odborných pracovníků, kteří by

¹⁵MRAVČÍK, Viktor et al. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2019*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2020. ISBN 978-8074402548, str. 73.

¹⁶MRAVČÍK, Viktor et al. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2019*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2020. ISBN 978-8074402548, str. 102

¹⁷*Národní registr léčby uživatelů drog (NRLUD)* [online]. Praha: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR. [cit. 23.12.2021]. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/index.php?pg=registry-sber-dat--narodni-zdravotni-registry--narodni-registr-lecby-uzivatelu-drog#o-registru>

¹⁸MRAVČÍK, Viktor et al. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2019*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2020. ISBN 978-8074402548, str.185.

chtěli v tomto oboru pracovat. Síť adiktologických služeb je tak nedostatečná a je potřeba se zaměřit na zvyšování efektivity adiktologických služeb.¹⁹

¹⁹ROUS, Zdeněk, Pavla CHOMYNOVÁ a Viktor MRAVČÍK. *Návykové látky v České republice v roce 2019*. Zaostřeno 6. [online]. 2020, č.6, str.2. [cit. 02.08.2021]. ISSN 2336-8241. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33389/1077/Z6_2020.pdf

3. Teoretické modely trestné činnosti související s drogami

Tato kapitola umožní lépe pochopit vztah mezi drogami a kriminalitou, a to díky vybraným jednotlivým konkrétním teoretickým modelům trestné činnosti související s drogami. Ani tyto modely však nezaručují jasné a ostře ohraničené kategorie, a často dochází k jejich vzájemnému prolínání, což může vést k tomu, že jeden trestný čin tak spadá do vícero kategorií.

3.1. Primární a sekundární drogová kriminalita

Model primární a sekundární kriminality je nejčastěji využívaným modelem v České republice.

Primární drogová kriminalita je spjata s protiprávním jednáním a zahrnuje trestné činy postihující nakládání s nelegálními návykovými látkami a trestné činy porušující drogové zákony. Jedná se o trestné činy vymezené v trestním zákoníku.

Sekundární drogová kriminalita pak nemá přímou souvislost s drogovou trestnou činností. Jedná se především o trestné činy spáchané pod vlivem návykové látky nebo v souvislosti s obstaráním financí na pořízení drogy. Nejčastěji se jedná o trestné činy krádeže, loupeže, podvodu či ublížení na zdraví.²⁰

²⁰SADÍLKOVÁ, Miluše a kol. *Kriminalita & Drogy*. Praha: SANANIM, 2012. ISBN 978-80-904536-4-7, str. 31 – 32.

3.2.Konceptuální model EMCDDA

Dalším teoretickým modelem, který klasifikuje vztah mezi drogami a kriminalitou, je čtyřstupňový model Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogové závislosti (EMCDDA).

1. Psychofarmakologicky podmíněná trestná činnost

Teorie tohoto modelu je založena na skutečnosti, že některé projevy chronických či akutních účinků návykových látek (podrážděnost, změny nálad apod.) často mohou vést k agresi a násilí, které pak mohou vyústit až v kriminální jednání. Většinou se jedná o násilnou trestnou činnost. Do této kategorie však také spadají oběti trestného činu pod vlivem návykové látky.

2. Ekonomicky motivovaná trestná činnost

Tento model vychází z předpokladu, že závislost na droze je finančně náročná, což může vést její uživatele k páchání trestné činnosti v souvislosti se zajištěním potřebných financí k opatření drogy.

3. Systémová trestná činnost

Podle tohoto modelu je násilí vnímáno jako nedílná součást trhu s nelegálními návykovými látkami a vyskytuje se především díky absenci legálních způsobů dosažení spravedlnosti při řešení sporů. Jedná se o kriminální aktivitu spojenou s fungováním nelegálních drogových trhů.

4. Trestné činy porušování drogových zákonů

Tato skupina je reprezentována trestnými činy, které porušují drogové zákony a související právní předpisy dané země.²¹

3.3. Dynamický koncept

Tento koncept nahlíží na vztah mezi drogami a kriminalitou z pohledu dynamické asociace v rámci odlišných fází drogové kariéry. Dle tohoto konceptu se typ trestné činnosti odvíjí od fáze drogové kariéry, ve které se nacházejí. V tomto případě se jedná o fáze:

- **experimentátoři a příležitostní uživatelé** (psychofarmakologická trestná činnost / trestná činnost porušující drogovou legislativu)
- **pravidelní uživatelé bez vzniku závislosti** (psychofarmakologická trestná činnost / trestná činnost porušující drogovou legislativu / systémová trestná činnost)
- **problémoví uživatelé a závislí** (psychofarmakologická trestná činnost / trestná činnost porušující drogovou legislativu / systémová trestná činnost / ekonomicky motivovaná trestná činnost)
- **abstinenti.** ²²

²¹CARPETIER, Chloé. *Drugs in Focus: Drugs and crime - a complex relationship* [online]. Office for Official Publications of the European Communities © European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2007. [cit. 02.08.2021]. ISSN 1681-5157. Dostupné z : https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/470/Dif16EN_85000.pdf

²²SADÍLKOVÁ, Miluše a kol. *Kriminalita & Drogy*. Praha: SANANIM, 2012. ISBN 978-80-904536-4-7, str. 34- 35.

4. Fenomenologie drogové kriminality v ČR a ve vybraných státech EU

Nejnovější data ukazují, že počet drogových trestných činů v EU roste. Jedná se o 24% nárůst od roku 2009. V roce 2019 bylo hlášeno 1,5 milionu drogových trestných činů, z nichž až 82 % souviselo s užíváním nebo držením drog pro vlastní potřebu. Trhu s nelegálními látkami dominuje konopí, se kterým jsou spojeny až tři čtvrtiny trestných činů, souvisejících s užíváním nebo držením drog. Vzestupný trend se objevuje u trestných činů, souvisejících s užíváním nebo držením kokainu, naopak počet trestných činů souvisejících s užíváním nebo držením amfetaminu v roce 2019 klesl.²³

Jednotlivé státy EU mají rozdílné přístupy týkající se trestních postihů v oblasti drogové kriminality a také odlišné národní seznamy kontrolovaných látek, což samozřejmě ovlivňuje údaje o drogové kriminalitě v dané zemi.²⁴

Jedním z významných ukazatelů situace drogového trhu jsou záchyty drog orgány činnými v trestním řízení. Za rok 2019 bylo v Evropě nahlášeno přibližně 1,1 milionů záchytů. Většinu těchto záchytů tvořily konopné produkty ve formě malých množství drog zabavených uživatelům. Druhou pozici zastává kokain, kterého bylo v roce 2019 zachyceno rekordní množství. Obecně lze konstatovat, že v posledních letech

²³EMCDDA. Evropská zpráva o drogách 2021: Trendy a vývoj [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2021.str.34. [cit. 22.04.2022]. ISBN 978-92-9497-599-7. Dostupné z :https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/13838/2021.2256_CS0906.pdf

²⁴ZEMAN, Petr, Michaela ŠTEFUNKOVÁ a Ivana TRÁVNÍČKOVÁ. *Drogová kriminalita a trestní zákoník*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015. ISBN 978-80-7338-151-6, str. 69.

dochází k nárůstu záchytů u všech drog, s výjimkou hašiše. K nejvyššímu nárůstu pak dochází u MDMA a metamfetaminu.²⁵

Tato kapitola se pokusí nastínit situaci ve vybraných státech EU. Vybranými státy pro účely této práce jsou kromě České republiky, také Nizozemí a Španělsko. Obě země byly zvoleny jako zástupci liberální drogové politiky, a také proto, že se jedná o jedny ze zemí s největším počtem záchytu drog v Evropské unii.

4.1.Drogová kriminalita v ČR

4.1.1.Primární drogová kriminalita

Drogová kriminalita V České republice je upravena trestním zákoníkem, konkrétně primární drogová kriminalita pak v ustanoveních § 283–287. Mezi drogové trestné činy patří:

- nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy
- přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu
- nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku
- výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu
- šíření toxikomanie.²⁶

²⁵EMCDDA. Evropská zpráva o drogách 2021: Trendy a vývoj [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2021.str.14 - 18. [cit. 22.04.2022]. ISBN 978-92-9497-599-7. Dostupné z :https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/13838/2021.2256_CS0906.pdf

²⁶Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění

Za primární drogové trestné činy bylo v roce 2019 zadrženo 3,9 tis. osob, přibližně 4,0 tis. stíháno, 3,1 tis. obžalováno a 2,6 tis. odsouzeno.²⁷ Registrováno bylo 5 994 drogových trestných činů. Počet osob v produktivním věku v populaci činil ca 6,9 mil.²⁸

Usnesením vlády z roku 2001 došlo k rozdělení drog pro účely trestního práva do dvou kategorií, podle míry jejich zdravotní a společenské nebezpečnosti. Do první kategorie spadají konopné látky a do druhé všechny ostatní OPL. Hranice horní sazby za přechovávání konopných látek pro vlastní potřebu byla snížena na jeden rok, zatímco u ostatních OPL byla výše sazby ponechána.²⁹ Nařízením vlády z roku 2014 se drogy začaly dělit do 8 skupin, obsahujících seznamy jednotlivých OPL a prekurzorů. Tyto seznamy mohou být dle potřeby aktualizovány.³⁰ Od roku 2013 je v ČR možné získat legálně konopí pro léčebné použití.³¹

Jak již bylo zmíněno, jedním z indikátorů situace na drogovém trhu je množství zajištěných drog. Tabulka č.2 monitoruje vývoj množství zajištěných drog v průběhu let. Konopné látky (655 130 g) spolu s metamfetaminem (29 601 g) dominují v trestných činech spojených s drogovou kriminalitou v ČR. Třetí pozici zastává kokain (2 642 g).

²⁷ROUS, Zdeněk, Pavla CHOMYNOVÁ a Viktor MRAVČÍK. *Návykové látky v České republice v roce 2019*. Zaostřeno 6. [online]. 2020, č.6, s.3. [cit. 22.04.2022]. ISSN 2336-8241. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33389/1077/Z6_2020.pdf

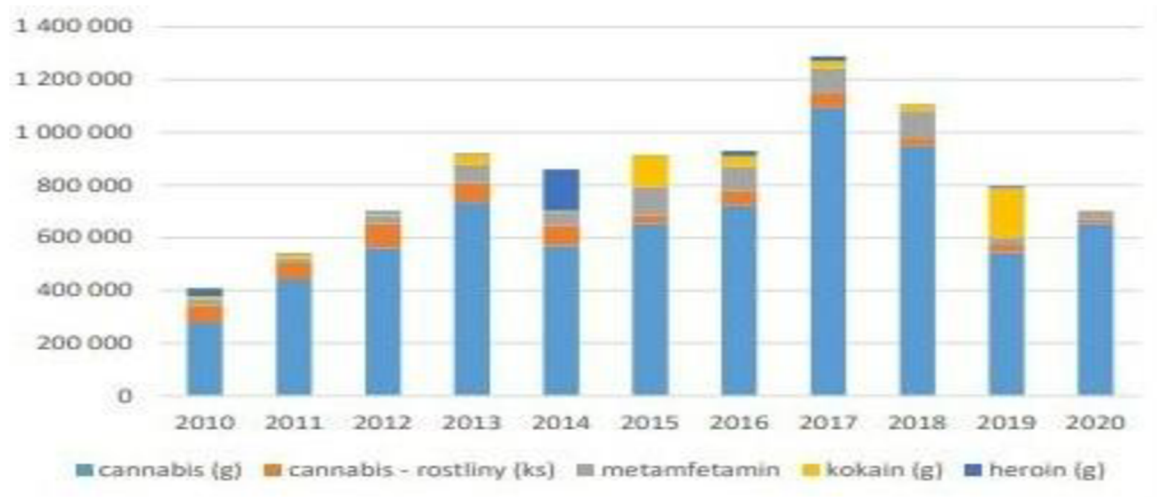
²⁸EMCDDA. *Czechia Country Drug Report 2019* [online]. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2019. str. 1. [cit. 29.04.2022]. Dostupné z : https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11339/czechia-cdr-2019_0.pdf

²⁹ZEMAN, Petr, Michaela ŠTEFUNKOVÁ a Ivana TRÁVNÍČKOVÁ. *Drogová kriminalita a trestní zákoník*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015. ISBN 978-80-7338-151-6, str. 42.

³⁰EMCDDA. Penalties at a glance. [online]. EMCDDA, 2022. [cit. 05.05.2022]. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/publications/topic-overviews/content/drug-law-penalties-at-a-glance_en#section5

³¹SÚKL. Konopí pro léčebné použití. [online]. [cit.14.12.2022]. Dostupné z: <https://www.sukl.cz/konopi-pro-lecebne-pouziti>

TABULKA č. 2: Celkové množství zajištěných drog v ČR

Zdroj: Národní protidrogová centrála / Výroční zpráva 2020

Co se týče struktury registrovaných trestných činů podle skutkových podstat, jednoznačně převládá nedovolená výroba a držení omamných látek. Další v pořadí je držení drogy pro vlastní potřebu.³²

Česká republika je nejen zemí, kam jsou drogy dováženy, ale také zemí produkční. Pěstuje se zde konopí a specifikem je výroba metamfetaminu. Metamfetamin zachycený v EU je vyráběn hlavně v Česku a sousedních zemích. Za rok 2019 bylo

³²Národní protidrogová centrála - Výroční zpráva 2020 [online]. Praha: Národní protidrogová centrála SKPV, 2020.str.83 - 85. [cit. 25.04.2022]. Dostupné z:<https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zprava-npc-2020.aspx>

odhaleno 258 vnitřních pěstíren konopí a 234 varen pervitinu. Ostatní drogy se zde vyrábějí jen výjimečně či dochází k pokusům o jejich výrobu.³³

Za trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami bylo za rok 2020 stíháno 2664 osob a 2430 obžalováno.

Česká republika nezaostává v současných světových trendech v oblasti organizované drogové kriminality a také využívá prostředí internetu, zejména pak tzv. darknetu. Dochází tak k nárůstu počtů záchytu přeshraničních zásilek s OPL.³⁴

Na drogové trestné činnosti se v ČR za rok 2020 podílelo 7 % cizinců. Nejčastěji se jednalo o Slováky, Poláky a Nigerijce.³⁵

Držení „malého“ množství drogy je klasifikováno jako přestupek, u množství většího, než malého se jedná o trestný čin. Sankce se odvíjí od typu a množství drogy. Konkrétně u konopných látek se jedná o trest odnětí svobody až do výše jednoho roku. U ostatních OPL se jedná o trest odnětí svobody až do dvou let. V závislosti na množství je možné uložit trest odnětí svobody až do výše pěti let, či dokonce osmi let v případě spáchání trestného činu ve značném rozsahu.

³³ROUS, Zdeněk, Pavla CHOMYNOVÁ a Viktor MRAVČÍK. *Návykové látky v České republice v roce 2019*. Zaostřeno 6. [online]. 2020, č.6, str.18 - 19. [cit. 25.04.2022]. ISSN 2336-8241. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33389/1077/Z6_2020.pdf

³⁴Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2020 [online]. Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 2021. str. 46 - 49 .[cit. 27.04.2022]. Dostupné z : https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2021/06/Zpr%C3%A1va_o_%C4%8Dinnosti_SZ_za_rok_2020_textov%C3%A1_%C4%8D%C3%A1st.pdf

³⁵Národní protidrogová centrála - Výroční zpráva 2020 [online]. Praha: Národní protidrogová centrála SKPV, 2020. str. 81. [cit. 25.04.2022]. Dostupné z:<https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zpráva-npc-2020.aspx>

Za trestný čin distribuce drog hrozí trest v rozsahu 1 – 5 let. Horní sazba však může dosáhnout až do výše 18 let v případě přitěžujících okolností. Těmi mohou být např. zapojení mladistvých či trestný čin velkého rozsahu.³⁶

Prevalence užívání konopí v České republice, je jedna z nejvyšších v EU, a to dokonce vyšší než v Nizozemí či Španělsku.³⁷

4.1.2. Sekundární drogová kriminalita

Zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality je především teoretickým konceptem a přesná kategorizace či kvantifikace je nemožná. I přesto je důležité si uvědomit, že se do jisté míry prolíná s drogovou kriminalitou primární. Je tedy důležité na drogovou kriminalitu pohlížet jako na celek, reflektující jak drogovou kriminalitu primární, tak sekundární. Výsledky provedených studií či odhadů dokonce nastiňují, že podíl sekundární drogové kriminality na celkovém počtu registrovaných trestných činů v ČR je znatelně vyšší než podíl primární drogové kriminality.³⁸

„Pod vlivem návykových látek bylo v r. 2019 spácháno 14,5 tis. TČ (16 % z celkem 93,2 tis. objasněných TČ), z toho 79 % pod vlivem alkoholu a 21 % nealkoholových drog. Ve srovnání s předchozím rokem byl zaznamenán nárůst podílu TČ

³⁶EMCDDA. Penalties at a glance. [online]. EMCDDA, 2022. [cit. 05.05.2022]. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/publications/topic-overviews/content/drug-law-penalties-at-a-glance_en#section5

³⁷EMCDDA. Netherlands Country Drug Report 2019 [online]. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2019. Str. 26. [cit. 29.04.2022]. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/publications/country-drug-reports/2019/netherlands_en

³⁸ROUBALOVÁ, Michaela a kol. *Možnosti zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality v podmínkách České republiky*. Praha: IKSP, 2019. ISBN 978-80-7338-180-6, str. 85 – 89.

spáchaných pod vlivem návykových látek. Dlouhodobě jde nejčastěji o TČ ohrožení pod vlivem návykových látek anebo opilství a o nedbalostní dopravní nehody.³⁹

V roce 2020 „pod vlivem nelegálních drog bylo spácháno 4,8 tis. trestných činů, to je 6 % ze všech trestných činů a 31 % ze všech trestných činů spáchaných pod vlivem návykových látek. Nejčastěji šlo o trestné činy ohrožení pod vlivem návykových látek anebo opilství podle § 274 a § 360 (2,6 tis. případů). Odhadem 19 % ekonomicky motivovaných trestných činů (31,4 tis.) spáchali uživatelé drog. Krádeže nebo jiného trestného činu či přestupku za účelem pořízení prostředků na nelegální drogy se někdy v minulosti dopustilo 30 % odsouzených vězňů.⁴⁰

4.2. Drogová kriminalita v Nizozemí

Drogová politika Nizozemí je proslulá především svým liberálním přístupem. Současná legislativa zde vychází z opiového zákona, schváleného tamním parlamentem v roce 1976. Hlavním výstupem revize tohoto zákona bylo rozdělení drog do dvou kategorií na „měkké“ a „tvrdé“. Do první kategorie spadají konopné látky a do druhé pak „látky s neakceptovatelným rizikem“ (heroin, kokain atd.). Držení malého množství konopí (do 30 g) je posuzováno pouze jako lehký přestupek a nezaznamenává se do trestního rejstříku. Prioritou policie se stávají především „tvrdé“ drogy a také větší množství drog.⁴¹

³⁹MRAVČÍK, Viktor et al. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2019*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2020. ISBN 978-8074402548, str. 14.

⁴⁰CHOMYNOVÁ, Pavla et al. *Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2021*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2022. ISBN 978-80-7440-294-4, str. 70.

⁴¹GRUND, Jean-Paul & Joost J. BREEKSEMA. Drug policy in the Netherlands. In: Colson Renaud & Henry Bergeron. *European Drug Policies. The Ways of Reform*. New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2017, s. 128 -148. ISBN 978-1-138-91520-6.

Mezi trestné činy definované opiovým zákonem patří: obchod s drogami, pěstování, výroba a držení drog. Specifikem Nizozemí jsou tzv. „coffee shopy“, kde je prodej konopí za určitých podmínek legální. Liberální podmínky pro jejich fungování však byly postupně zpřísněny. Od roku 1996 coffee shopy, kromě jiného, mohou prodávat maximálně 5 g konopí namísto původních 30 g a také nesmí mít na skladě více než 500 g. Od roku 2013 smějí coffee shopy fungovat pouze na členské bázi a jsou přístupné pouze residentům, ačkoliv i tato kritéria mohou být lokálně modifikována.⁴²

V roce 2019 počet osob v produktivním věku v populaci činil ca 11,1 mil. Za rok 2019 bylo v Nizozemí registrováno ca 19 000 drogových trestných činů.⁴³

Nizozemí je jednou se zemí s nejvyšším počtem záchytů a množstvím zachyceného kokainu v Evropě. V roce 2019 bylo zajištěno 44 tun kokainu.⁴⁴ V roce 2021 byl dosažen nový rekord, a to alarmujících 68 tun, většina tohoto množství byla zajištěna v Rotterdamu.⁴⁵

⁴²EMCDDA. *Netherlands Country Drug Report 2019* [online]. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2019. [cit. 29.04.2022]. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/publications/country-drug-reports/2019/netherlands_en

⁴³EMCDDA. *Statistical Bulletin 2021 — drug law offences* [online]. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2021. [cit. 02.05.2022]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/data/stats2021#displayTable:DLO-01-1>

⁴⁴EMCDDA. *Evropská zpráva o drogách 2021: Trendy a vývoj* [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2021. str. 18. [cit. 22.04.2022]. ISBN 978-92-9497-599-7. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/13838/2021.2256_CS0906.pdf

⁴⁵*Cocaine seizures reach new record; 68 tonnes found at ports this year* [online]. [cit. 02.05.2022]. Dostupné z: <https://www.dutchnews.nl/news/2021/12/cocaine-seizures-reach-new-record-68-tonnes-found-at-ports-this-year/>

Drogovému trhu v Nizozemí taktéž dominuje konopí a konopné látky, za rok 2019 bylo zajištěno 62 tun konopí a konopných látek.⁴⁶ Nizozemí je zemí s nejvyšším množstvím zachyceného MDMA v EU.⁴⁷ V roce 2017 bylo zajištěno 1250 kg MDMA.⁴⁸

Nejčastější drogové trestné činy v oblasti organizované kriminality zde spadají do tří skupin: obchodování s kokainem a heroinem, výroba a obchod se syntetickými látkami a pěstování konopí.⁴⁹

Nizozemí, ať už díky své poloze v blízkosti lukrativních trhů, rozsáhlé přepravní síti či mírné protidrogové politice, je tak jedním z center globálního toku OPL.

Nizozemí je také známé jako země s vlastní produkcí a vývozem konopí a syntetických drog. Za rok 2018 zde byly zlikvidovány téměř 4 tisíce pěstíren konopí. Většina amfetaminu vyráběného v EU pochází právě z Nizozemí.⁵⁰ V roce 2019 zde bylo odhaleno nejvíce laboratoří na výrobu MDMA v EU. Výjimkou však není ani výroba heroinu, metamfetaminu či kokainu.⁵¹ Právě výroba heroinu se stává novým

⁴⁶UNODC. *Data UNODC* [online]. [cit. 03.05.2022]. Dostupné z : <https://dataunodc.un.org/content/Country-profile?country=Netherlands>

⁴⁷EMCDDA. *Evropská zpráva o drogách 2019: Trendy a vývoj* [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2019. str. 32. [cit. 03.05.2022]. ISBN 978-92-9497-400-6. Dostupné z : https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11364/20191724_TDAT19001CSN_PDF.pdf

⁴⁸EMCDDA. *Netherlands Country Drug Report 2019* [online]. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2019. str.23. [cit. 29.04.2022]. Dostupné z : https://www.emcdda.europa.eu/publications/country-drug-reports/2019/netherlands_en

⁴⁹*National drug monitor - Annual Report Summary 2019* [online]. Utrecht: Trimbos Instituut, 2020. str. 20. [cit. 04.05.2022]. Dostupné z : https://www.drugsandalcohol.ie/32694/1/Trimbos_National_Drug_Monitor_2019.pdf

⁵⁰Tamtéž.

⁵¹EMCDDA. *Evropská zpráva o drogách 2021: Trendy a vývoj* [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2021. str. 32. [cit. 22.04.2022]. ISBN 978-92-9497-599-7. Dostupné z : https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/13838/2021.2256_CS0906.pdf

fenomémem a také se stává čím dál více populární obchodování s OPL přes internet (darknet).⁵²

S výrobou syntetických drog se pojí rovněž ekologický problém. Při výrobě těchto látek vzniká značné množství chemického odpadu, což má velmi negativní dopad na životní prostředí. Často vznikají nelegální skládky na veřejných místech. To se týká nejen Nizozemí, ale, i když v menší míře, také ČR.⁵³

Za držení drog pro vlastní potřebu je možné uložit trest do výše jednoho měsíce či pokutu, v případě „měkkých drog“, a až jeden rok či pokutu v případě drog „tvrdých“. Jak již bylo zmíněno výše, praxe, v případě konopí, je však taková, že držení pro vlastní potřebu do 30 gramů není trestně stíháno. Případy držení množství do 5 g policie nevyšetřuje. V závislosti na množství, v případě „tvrdých“ drog, je pak možné uložit trest odnětí svobody až do výše šesti let.

Distribuce drog může být sankciována odnětím svobody až do výše 8 let. V případě importu „měkkých“ drog navýšena až na 12 let odnětí svobody. Pokud se jedná o velké množství „tvrdých drog“ pak se sazba navyšuje o 2 - 6 let. Výjimkou jsou již zmiňované coffee shopy, kde je prodej konopí za určitých podmínek tolerován.⁵⁴

⁵²EMCDDA. *Netherlands Country Drug Report 2019* [online]. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2019. str.23. [cit. 29.04.2022]. Dostupné z :https://www.emcdda.europa.eu/publications/country-drug-reports/2019/netherlands_en

⁵³EUROPOL. *European Union serious and organised crime threat assessment, A corrupting influence: the infiltration and undermining of Europe's economy and society by organised crime* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021. str 53. [cit. 05.05.2022]. ISBN 978-92-95220-22-5. Dostupné z :<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment>

⁵⁴EMCDDA. *Penalties at a glance*. [online]. EMCDDA, 2022. [cit. 05.05.2022]. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/publications/topic-overviews/content/drug-law-penalties-at-a-glance_en#section5

Celoživotní prevalence užívání drog i užívání konopí v populaci mezi 16 - 54 rokem jsou v Nizozemí na úrovni evropského průměru.⁵⁵ Jedná se však o zemi s největší konzumací amfetaminu a MDMA v Evropě.

Nejčastěji páchanými trestnými činy pod vlivem návykových látek jsou majetkové delikty. Dále se jedná o násilné trestné činy, rušení veřejného pořádku či řízení pod vlivem drog.⁵⁶

4.3.Drogová kriminalita ve Španělsku

Španělská protidrogová politika funguje spíše na principu autonomních komunit než na úrovni národní. Ty často využívají své regionální pravomoci ve věcech protidrogové politiky, a zaměřují se především na snižování škod a odmítání prohibičního přístupu.⁵⁷

Specifikem španělské protidrogové politiky je zaměření na ochranu veřejného zdraví a také inovativní metody v oblasti harm-reduction. Samotné užívání drog není trestným činem.⁵⁸ Je však možné stíhat užívání na veřejnosti či držení nevýznamného

⁵⁵GRUND, Jean-Paul & Joost J. BREEKSEMA. *Drug policy in the Netherlands*. In: Colson Renaud & Henry Bergeron. *European Drug Policies. The Ways of Reform*. New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2017, s. 140. ISBN 978-1-138-91520-6.

⁵⁶*National drug monitor - Annual Report Summary 2019* [online]. Utrecht: Trimbos Instituut, 2020. str. 10 – 18.. [cit. 04.05.2022]. Dostupné z :https://www.drugsandalcohol.ie/32694/1/Trimbos_National_Drug_Monitor_2019.pdf

⁵⁷SANCHÉZ, Constanza & Michael COLLINS. *Better to Ask Forgiveness Than Permission: Spain's Sub-national Approach to Drug Policy*. [online]. Swansea: Global Drug Policy Observatory, 2018. [cit. 13.05.2022]. ISSN 2054-1910. Dostupné z: <http://fileserv.idpc.net/library/GDPO-PolicyBrief12-Spain%27s-Sub-national-Approach-to-Drug-Policy-June2018.pdf>

⁵⁸DÍAZ GOMEZ, Cristina & Emiliano Martín GONZALES. Spanish drug policy. In: COLSON, Renaud & Henry BERGERON. *European Drug Policies. The Ways of Reform*. New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2017, s. 187. ISBN 978-1-138-91520-6.

množství drogy v rámci ochrany veřejného pořádku, avšak pouze jako správní přestupek.⁵⁹

Formulace španělského drogového zákona je velmi obecná a lze do ní zahrnout širokou škálu jednání. Legislativa v této oblasti bere v potaz povědomí o páčání trestného činu či úmysl trestný čin spáchat. Judikatura se v podstatě řídí dvěma základními kritérii. Zohledňuje, zda se v případě držení drog jedná o uživatele drog, který má drogy jen pro vlastní potřebu. Dalším významným kritériem je pak množství zajištěných drog. Obecně lze konstatovat, že pokud je překročeno bezvýznamné množství drog či značně překročena denní dávka, předpokládá se, že zde byl úmysl obchodovat. V těchto případech se pak judikatura řídí tabulkou, vypracovanou španělským národním toxikologickým institutem, která stanovuje průměrné denní dávky určené pro osobní potřebu. Současný trestní zákoník rozlišuje drogy, které způsobují těžkou újmu na zdraví a ty, které ji nezpůsobují. Výklad tohoto pravidla je ponechán na právních specialistech a na uvážení soudů, jelikož v zákoníku tento výklad není blíže specifikován.

Alternativou k nizozemským coffee shopům jsou ve Španělsku tzv. konopné sociální kluby. Jedná se o neziskové organizace, fungující na bázi povinné registrace, kde členové hromadně pěstují a užívají konopí. Vznik těchto klubů, jejichž fungování je podmíněno splněním určitých podmínek, je datován k roku 2001.⁶⁰ Od té doby vzniklo ve Španělsku kolem 400 klubů. Většina z nich se nachází v Barceloně. Jejich další fungování je však již několik let předmětem právních sporů a zdá se, že minimálně za současných podmínek, budou čelit svému zániku. Jejich existence se zakládá

⁵⁹EMCDDA. *Spain Country Drug Report 2019* [online]. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2019. str.5. [cit. 29.04.2022]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11353/spain-cdr-2019.pdf>

⁶⁰DÍAZ GOMEZ, Cristina & Emiliano Martín GONZALES. Spanish drug policy. In: COLSON, Renaud & Henry BERGERON. *European Drug Policies. The Ways of Reform*. New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2017, s. 189 - 191. ISBN 978-1-138-91520-6.

především na možné volné interpretaci španělských drogových zákonů.⁶¹ Nejvyšší španělský soud však již v roce 2015 jasně prohlásil, že v případě konopných sociálních klubů se jedná o obchodování s drogami, avšak regionální pokusy o regulaci těchto klubů byly prohlášeny za protiústavní.⁶²

V roce 2017 pak soud zrušil zákon přijatý katalánským parlamentem, který umožňoval soukromou konzumaci konopí dospělými, jako součást jejich základního práva. Systém však mohl fungovat dál díky městskému předpisu Barcelony, který užívání reguloval, ale i ten byl nyní zrušen. Soudci rozhodli, že městské orgány nejsou kompetentní vydávat zákony ve věcech, které upravuje stát. Další vývoj v oblasti fungování těchto sociálních klubů je tak za stávajících podmínek minimálně ohrožen, a stojí za to sledovat, jak se celá situace bude dále vyvíjet.⁶³

Za rok 2019 bylo ve Španělsku registrováno 416 047 drogových trestných činů, což představuje vůbec nejvyšší číslo v EU. V roce 2019 počet osob v produktivním věku v populaci činil ca 30,7 mil.⁶⁴

Díky své výhodné geografické poloze, je Španělsko jednou z oblíbených tranzitních zemí pro mezinárodní obchod s drogami, a to především s hašišem a kokainem. Každoročně tak Španělsko reportuje mnoho záchytů, právě těchto dvou druhů drog

⁶¹*No More Cannabis Tourism In Barcelona? Court Overturns Regulations On 'Clubes Cannábicos'*. [online]. [cit. 10.05.2022]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/ceciliarodriguez/2021/07/27/the-end-of-barcelonas-cannabis-tourism-court-overturns-regulations-on-clubes-cannabicos/?sh=7f480d41272d>

⁶²EMCDDA. *Spain Country Drug Report 2019* [online]. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2019. str.5. [cit. 29.04.2022]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11353/spain-cdr-2019.pdf>

⁶³*No More Cannabis Tourism In Barcelona? Court Overturns Regulations On 'Clubes Cannábicos'*. [online]. [cit. 10.05.2022]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/ceciliarodriguez/2021/07/27/the-end-of-barcelonas-cannabis-tourism-court-overturns-regulations-on-clubes-cannabicos/?sh=7f480d41272d>

⁶⁴EMCDDA. *Statistical Bulletin 2021 — drug law offences* [online]. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2021. [cit. 11.05.2022]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/data/stats2021#displayTable:DLO-01-1>

a představuje jednu ze zemí s největším množstvím záchytů hašiše a kokainu v EU. V roce 2017 bylo 72 % veškerého hašiše zachyceno právě ve Španělsku. Konkrétně se jednalo o přibližně 335 tun. Množství zachyceného kokainu bylo ca 41 tun a následovaly rostliny konopí, kterých bylo zajištěno ca 35 tun.⁶⁵

Většina drogových trestných činů byla spáchána ve spojitosti s konopím. Podle zákona o drogové závislosti ochraně bezpečnosti občanů pak nejčastěji drogové trestné činy souvisí s držením drog (přes 90 % veškerých drogových trestných činů). Ve zbývajících případech se pak jedná o pěstování, výrobu či obchodování s drogami.⁶⁶

Španělsko je jedním z významných producentů konopí a pěstování konopí zde v posledních letech zaznamenalo významný nárůst.⁶⁷ Ve Španělsku se pěstuje konopí nejen pro lokální trh, ale i pro vývoz do EU.⁶⁸ V roce 2019 bylo díky nelegálně odebírané elektrině, odhaleno několik pěstíren konopí. Jednalo se o pěstírny zřízené

⁶⁵EMCDDA. *Spain Country Drug Report 2019* [online]. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2019. str.25 – 26. [11.05.2022]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11353/spain-cdr-2019.pdf>

⁶⁶EMCDDA. *Spain Country Drug Report 2019* [online]. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2019. str.6. [11.05.2022]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11353/spain-cdr-2019.pdf>

⁶⁷EMCDDA and EUROPOL. *EU Drug Markets Report 2019* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019. [cit. 12.05.2022]. ISBN 978-92-9497-459-4. Dostupné z : https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/12078/20192630_TD0319332ENN_PDF.pdf

⁶⁸EMCDDA. *Spain Country Drug Report 2019* [online]. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2019. str. 26. [11.05.2022]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11353/spain-cdr-2019.pdf>

v rámci skupin organizované kriminality, složené především z Albánců.⁶⁹ V roce 2019 bylo také odhaleno pět laboratoří na výrobu kokainu.⁷⁰

Jak již bylo zmíněno výše, samotné užívání drog ve Španělsku není trestným činem, ale pouze přestupkem. Ve správním řízení je však možné za něj uložit pokutu v rozmezí 600 – 30 000 EUR, dle zákona o ochraně bezpečnosti občanů, a to v případě konzumace na veřejných místech.

Stejná sankce se uplatňuje v případě držení drog pro vlastní potřebu na veřejných místech. Jedná se pouze o přestupek v podobě narušování veřejné bezpečnosti a nezáleží ani na typu držené drogy. Sankce nezohledňuje ani množství zadržené drogy, jedná se však o jeden z faktorů, který soudce zohledňuje při rozhodování, zda šlo opravdu o držení pro vlastní potřebu či už se jednalo o obchodování s drogami.

Distribuce drog, které mohou způsobit vážnou újmu na zdraví, může být sankcionována odnětím svobody v rozmezí 3 - 6 let. V případě ostatních drog se jedná o sazbu 1 - 3 roky. Je možné uložit i nižší trest s přihlédnutím k okolnostem a závažnosti trestného činu. Stejně tak je možné sazbu navýšit v případě přitěžujících okolností, jakými je například významné množství či souvislost s organizovaným zločinem.⁷¹

⁶⁹EUROPOL. *Electricity bill of over €1.5 million leads police to 5 illegal marijuana plantations in Spain*. [online]. [cit. 12.05.2022]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/electricity-bill-of-over-%e2%82%ac15-million-leads-police-to-5-illegal-marijuana-plantations-in-spain>

⁷⁰EMCDDA. *Evropská zpráva o drogách 2021: Trendy a vývoj* [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2021. str. 32. [cit. 22.04.2022]. ISBN 978-92-9497-599-7. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/13838/2021.2256_CS0906.pdf

⁷¹ EMCDDA. *Penalties at a glance*. [online]. EMCDDA, 2022. [cit. 12.05.2022]. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/publications/topic-overviews/content/drug-law-penalties-at-a-glance_en#section5

Ve Španělsku je jedna z nejvyšších prevalencí užívání drog v Evropě. Nejčastěji užívanou drogou je konopí, za kterým následuje užívání kokainu.⁷²

4.4. Dopad pandemie Covid–19 na drogovou kriminalitu

Od počátku roku 2020 měla pandemie COVID-19 dramatický dopad na společnost i dosavadní způsob života. Evropské země musely čelit této nové výzvě a zajistit tak ochranu veřejného zdraví v podobě různých bezprecedentních opatření.

Pandemie ovlivnila všechny oblasti života, včetně oblasti drogové problematiky. Zároveň je však nutné brát v potaz, že také značně ovlivnila možnosti, jak situaci v této oblasti hodnotit a sledovat.⁷³

Nouzový stav a přijatá pandemická opatření nejprve přispěla k poklesu jak obecné, tak drogové kriminality. Omezení pohybu osob, letecké dopravy a uzavření hranic mělo vliv na dosavadní způsob dovozu, exportu i distribuci drog. Na významu nabývá digitalizace drogových trhů. Dochází k častějšímu využívání různých online aplikací a kódovaných zpráv, stejně jako poštovních a kurýrních služeb.⁷⁴

Z dostupných informací vyplývá, že v době omezení vzrostl zájem spíše o drogy, které se užívají doma a klesl zájem o drogy jako MDMA či amfetamin. Následně se

⁷²EMCDDA. *Spain Country Drug Report 2019* [online]. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2019. str. 7. [11.05.2022]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11353/spain-cdr-2019.pdf>

⁷³EMCDDA. *Evropská zpráva o drogách 2021: Trendy a vývoj* [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2021. str. 7. [cit. 16.05.2022]. ISBN 978-92-9497-599-7. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/13838/2021.2256_CS0906.pdf

⁷⁴Národní protidrogová centrála - *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: Národní protidrogová centrála SKPV, 2020. [cit. 17.15.2021]. Dostupné z :<https://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zprava-npc-2020.aspx>

však ukázalo, že jakékoli poklesy v užívání drog, k nimž došlo během prvních omezení, rychle vymizely.⁷⁵

Ze zpráv vyplývá, že pěstování konopí a výroba syntetických drog v EU v podstatě nebyly pandemií omezeny.

Nakonec se tedy ukázalo, že drogové trhy jsou velmi odolné, a to i vůči dopadům pandemie. Po počátečním narušení situace na drogových trzích, z důvodu pandemie, se jak členové organizovaných zločineckých skupin, tak individuální zločinci rychle přizpůsobili novým měnícím se podmínkám. Už počátkem roku 2021 obchod s drogami pokračoval stejným, někdy dokonce rychlejším tempem, než před pandemií COVID-19. Pandemie sebou přinesla také nové trendy v oblasti mezinárodní přepravy. V souvislosti s uzavřením pozemních hranic a omezením komerčních letů byla pozorována diversifikace tras a zvýšené využívání námořních a říčních přeprav, což vedlo ke zvýšenému množství záchytů v evropských přístavech.⁷⁶

⁷⁵EMCDDA. *Evropská zpráva o drogách 2021: Trendy a vývoj* [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2021. str. 10. [cit. 16.05.2022]. ISBN 978-92-9497-599-7. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/13838/2021.2256_CS0906.pdf

⁷⁶UNODC. *World Drug Report 2021 – Covid 19 and drugs: Impact outlook* [online]. New York: United Nations publication, 2021. str. 11. [cit. 17.05.2022]. ISBN: 9789211483611. Dostupné z : https://www.unodc.org/res/wdr2021/field/WDR21_Booklet_5.pdf

5. Možnosti a limity kontroly drogové kriminality v mezinárodním kontextu

Z kriminologického hlediska lze pojem kontrola drogové kriminality chápat jako snahu o její udržení v přijatelných mezích. Tento pojem nahradil dříve používaný termín „boj s kriminalitou“, který evokoval spíše vojenskou terminologii a kladl důraz na represii. Dle formulace OSN z roku 1991 by kontrola kriminality měla být založena na vyvážené strategii represe a prevence. Později bylo doplněno i zaměření na „harmreduction“ tedy na snižování škodlivých následků souvisejících s drogami.⁷⁷ Zjednodušeně lze konstatovat, že prevence se zaměřuje na kriminogenní faktory, zatímco represe je zaměřena na důsledky způsobené spáchaným činem a sankcemi. Je však třeba brát v potaz, že represe může zároveň plnit i funkci preventivní.⁷⁸

Konkrétní přístup k řešení drogové kriminality se pak odráží v drogové politice jednotlivých států. Drogová politika představuje souhrn zásad, cílů a opatření zaměřených na řešení drogové problematiky, a to jak na místní, státní i mezinárodní úrovni.⁷⁹

Podle Globální komise pro protidrogovou politiku (GCDP) vývoj v oblasti mezinárodní protidrogové politiky v posledních letech jasně indikuje selhání a upozorňuje na nutnost reformy. Ta by se měla zakládat na humánnějším a efektivnějším přístupu. Zdá se, že dosavadní prosazování represivního přístupu vedlo pouze ke škodám na životním prostředí a porušování lidských práv. Současné mezinárodní právo podle GCDP podkopává lidskou autonomii a zvyšuje škody způsobené užíváním drog,

⁷⁷ZOUBKOVÁ, Ivana et al. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-312-4, str. 43.

⁷⁸NOVOTNÝ, Oto, Josef ZAPLETAL a kol. *Kriminologie*. 3. vydání Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-377-5, str. 24.

⁷⁹ZOUBKOVÁ, Ivana et al. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-312-4, str. 43.

zatímco mezinárodní zločinecké sítě profitují. Protidrogová politika, skutečně zohledňující lidská práva, by však naopak měla chránit lidskou autonomii, snižovat škody způsobené užíváním drog a omezit násilí a vykořisťování, které nelegální obchod s drogami způsobuje. GCDP ve svých zprávách přichází s návrhem plánu, jak dostat situaci v oblasti drog pod kontrolu.⁸⁰ Globální komise pro protidrogovou politiku se sídlem sekretariátu v Ženevě, byla založena v roce 2011 skupinou osobností z Ameriky a Evropy, včetně bývalých hlav států a vlád.⁸¹

Současná drogová situace v EU vyžaduje komplexní a víceoborová opatření, se zaměřením na mezinárodní rozměr této problematiky. V rámci aktivit EU v této oblasti jsou přijímána strategická a operativní opatření, v intenzivní spolupráci se všemi partnery na národní i mezinárodní úrovni, institucemi, orgány a agenturami EU a ostatními organizacemi.

Zásadní roli v oblasti drog hrají v EU a také na mezinárodní úrovni agentury EMCDDA a Europol.⁸² Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA) sídlící v Lisabonu, je vedoucím orgánem v oblasti drogové problematiky v Evropské unii. Činnost této agentury přispívá jak k tvorbě unijních politik, tak politik jednotlivých států. Jejím posláním je chránit občany EU před škodami souvisejícími s drogami.⁸³

⁸⁰ *Time to end prohibition*. [online]. Geneva: Global Commission on Drug Policy , 2021. [cit. 24.05.2022]. Dostupné z : https://www.globalcommissionondrugs.org/wp-content/uploads/2021/12/Time_to_end_prohibition_EN_2021_report.pdf

⁸¹ *The Global Commission on Drug Policy: Mission and History* [online]. [cit. 08.07.2022]. Dostupné z : <https://www.globalcommissionondrugs.org/about-usmission-and-history>

⁸² European Commission. *Migration and Home Affairs: Drug Policy*. [online]. [cit. 19.05.2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/internal-security/organised-crime-and-human-trafficking/drug-policy_en

⁸³ EMCDDA. *About the EMCDDA* [online]. [cit. 19.05.2022]. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/about_en

Agentura Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) sídlící v Haagu, působí v oblasti prosazování práva. Věnuje se prevenci a potlačování organizované trestné činnosti.⁸⁴

Zapojení EU do boje proti drogám bylo v průběhu let stanoveno v různých strategiích a akčních plánech. V roce 2020 byla komisí schválena současná protidrogová strategie EU2021-2025 stanovující politický rámec a prioritní kroky v protidrogové oblasti. Na základě tohoto dokumentu byl pak v roce 2021 přijat Akční plán EU v oblasti drog na období 2021-2025, který konkretizuje další postup k dosažení priorit stanovených v protidrogové strategii EU.⁸⁵

5.1. Protidrogová strategie EU

Jedním ze základních aktuálních koncepčních dokumentů protidrogové politiky EU je Strategie EU pro oblast drog na období 2021–2025. Mezi její hlavní cíle patří především ochrana lidských práv, snižování nabídky drog, snižování poptávky po drogách či řešení nepříznivých důsledků souvisejících s problematikou drog. Zahrnuta jsou také tři průřezová témata podporující již zmíněné oblasti politiky. Prvním je otázka mezinárodní spolupráce. Dalším výzkum, inovace a prognostika. V neposlední řadě pak koordinace, správa a provádění.⁸⁶

⁸⁴European Commission. *Agentura Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol)*. [online]. [cit.20.05.2022]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/europol_cs

⁸⁵European Commission. *Migration and Home Affairs: Drug Policy*. [online]. [cit.19.05.2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/internal-security/organised-crime-and-human-trafficking/drug-policy_en

⁸⁶*Council approves the EU drugs strategy for 2021-2025*. [online]. Brussels: European Council, 2020. [cit. 27.05.2022]. Dostupné z : <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/12/18/council-approves-the-eu-drugs-strategy-for-2021-2025/>

V rámci **snižování nabídky drog** a posílení bezpečnostních prostředků se strategie zaměřuje na prevenci trestné činnosti související s drogami, zejména v oblasti organizované trestné činnosti. Dále na odrazování od této trestné činnosti a její potírání, a to prostřednictvím spolupráce justičních a donucovacích orgánů, zpravodajských služeb, zákazů, zabavování majetku pocházejícího z trestné činnosti, vyšetřování a správy hranic.

V oblasti **snižování poptávky po drogách** je cílem strategie přispět ke zdravému a bezpečnému rozvoji dětí a mladistvých, a k poklesu v oblasti užívání drog. Toho má být dosaženo pomocí řady stejně důležitých a vzájemně se posilujících opatření, včetně prevence, včasné detekce a intervence, poradenství, léčbě, rehabilitace, sociální reintegrace a rekonvalescence.⁸⁷

Užívání drog může způsobit zdravotní a sociální újmu nejen uživatelům, ale také jejich rodině a širšímu okolí. Kapitola zabývající se řešením **nepříznivých důsledků souvisejících s drogami** se tak zaměřuje na opatření a strategie, které předcházejí či snižují možná zdravotní a sociální rizika, včetně důsledků, které drogy přinášejí uživatelům, společnosti a ve vězeňském prostředí.

Téma **mezinárodní spolupráce** klade důraz na posílení spolupráce s třetími zeměmi, regiony a mezinárodními organizacemi, se záměrem prosazovat přístup a cíle strategie, a to i v oblasti rozvoje. Dále by mělo dojít k posílení role EU jako globálního zprostředkovatele protidrogové politiky zaměřené především na ochranu lidských práv.

Další strategickou prioritu představuje oblast **výzkumu, inovace a prognostiky**. V rámci posilování spolupráce je cílem poskytnout EU a jejím členským státům komplexní výzkumné a prognostické kapacity, které by měly umožnit zaujmout

⁸⁷ *Politika EU pro oblast drog*. [online]. Brusel: Rada Evropské Unie, 2022. [cit. 22.06.2022]. Dostupné z : <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-drugs-policy/>

efektivnější a aktivnější přístup k problematice drog, a zároveň tak zvýšit připravenost EU a jejích členských států reagovat na budoucí výzvy a krize.

Strategie v oblasti **koordinace, správy a provádění** spočívá v zajištění optimální implementace strategie a akčního plánu, koordinaci všech zúčastněných stran a zajištění odpovídajících zdrojů jak na úrovni EU, tak na národní úrovni.⁸⁸

5.2.Cesty k reformě protidrogové politiky

Zdá se, že současný globální boj proti drogám je neúspěšný a je potřeba hledat alternativní přístupy a řešení. Globální komise navrhuje možnosti reformy protidrogové politiky prostřednictvím svých pěti doporučení. Zároveň však připouští, že řešení drogového problému je záležitostí velmi komplexní a najít jednotnou funkční univerzální cestu je nemožné. V některých zemích již po dekády dochází k dehumanizaci uživatelů drog a jejich nepřiměřenému stíhání. Je prosazován „tvrdý“ přístup vůči drogám a jejich uživatelé jsou demonizováni. Bude velmi složité prolomit letitou bariéru prohibičního, represivního přístupu a změnit zakořeněné postoje. Je však potřeba reagovat na současnou situaci a alespoň metodou pokusu a omylu se vydat novým směrem. Cílem Globální komise pro drogovou politiku je vyvolat na mezinárodní úrovni informovanou a vědecky podloženou diskusi o humánních a účinných způsobech vedoucích k omezení škod způsobených drogami a současnou drogovou politikou lidem a společností. Právě samotná současná mezinárodní drogová politika je i nadále hlavní překážkou ke globální reformě.⁸⁹

⁸⁸*EU Drugs Strategy 2021 – 2025*. [online]. Brussel: General Secretariat of the Council of the European Union, 2021. [cit. 24.06.2022]. ISBN 978-92-824-7993-3. Dostupné z : <https://www.consilium.europa.eu/media/49194/eu-drugs-strategy-booklet.pdf>

⁸⁹*Time to end prohibition* [online]. Geneva: Global Commission on Drug Policy , 2021.[cit. 24.06.2022]. Dostupné z : https://www.globalcommissionondrugs.org/wp-content/uploads/2021/12/Time_to_end_prohibition_EN_2021_report.pdf

Doporučení Globální komise:

- **Zdraví a společenská bezpečnost na prvním místě**

Základním pilířem protidrogové politiky by mělo být lidské zdraví. Je třeba se přeorientovat z trestního vymáhání na osvědčené, zdravotní a sociální intervence. Opatření a cíle by měly směřovat jak ke snižování škod, které jsou přímým důsledkem užívání drog (smrtelná předávkování, závislost), tak škod, které jsou důsledkem neúspěšné prohibiční a represivní politiky (zvýšená míra přenosu HIV/AIDS, hepatitidy a dalších nemocí, kriminalita, násilí, korupce, porušování lidských práv, zhoršování životního prostředí, vysídlování komunit a moc zločineckých organizací). Dále je důležité se zaměřit na léčbu a prevenci, včetně zajištění dostatečných zdrojů v rozpočtu na jejich podporu.⁹⁰

- **Poskytnutí přístupu k nezbytným typům léčiv a lékům na bolest**

Omezený nebo žádný přístup k základním lékům má za následek zbytečné utrpení milionů lidí. Vlády musí přijít s jasnými plány a časovými harmonogramy k odstranění domácích i mezinárodních překážek, které brání zajištění zásobování, přístupu k základním kontrolovaným lékům. Je také nezbytné zamezit zneužívání těchto léků k nelékařským účelům. Jedná se především o léky na bolest a léky určené pro léčbu závislosti na opioidech.

⁹⁰*The Global Commission on Drug Policy: The five pathways to drug policies that work.* [online].[cit. 29.07.2022]. Dostupné z : <https://www.globalcommissionondrugs.org/the-five-pathways-to-drug-policies-that-work>

S cílem zajistit spravedlivý přístup ke kontrolovaným lékům by pod vedením WHO měl by být vytvořen nový mezinárodní program podpořený dostatkem finančních prostředků.⁹¹

- **Ukončení kriminalizace a věznění uživatelů drog**

Kriminalizace se jeví jako kontraproduktivní opatření, jelikož naopak způsobuje zdravotní a sociální škody. Zdá se, že využívání systému trestního soudnictví vůči uživatelům drog přináší více škody než užitku. Přísné protidrogové zákony vedou k přeplněným věznicím v řadě zemí. Mnohem efektivnější by bylo zajistit dostupnost různých podpůrných služeb v komunitách. Je tedy důležité zaměřit se na dekriminizaci uživatelů drog, dát přednost zdravotnickým intervencím a zvážit spíše alternativní formy trestů.⁹²

- **Přesměrování vymáhání práva na organizovaný zločin**

V oblasti vymáhání práva se stále více se ukazuje, že je spíše třeba se zaměřit na zločinecké organizace, než na uživatele drog a menší účastníky trhu. Orientace na tyto minoritní skupiny často vede k násilí, a naopak podněcuje aktivity organizovaného zločinu. Je proto důležité se nejen soustředit na oslabování moci zločineckých organizací, ale také na násilí a nejistotu, které přináší jejich soupeření

⁹¹ *The Negative Impact of drug control on Public Health: The Global Crisis of Avoidable Pain*. [online]. Geneva: Global Commission on Drug Policy, 2015. [cit. 29.07.2022]. Dostupné z : <http://www.globalcommissionondrugs.org/wp-content/uploads/2012/03/GCOPD-THE-NEGATIVE-IMPACT-OF-DRUG-CONTROL-ON-PUBLIC-HEALTH-EN.pdf>

⁹² *Advancing Drug Policy Reform: a new approach to decriminalization*, 2016. [online]. Geneva: Global Commission on Drug Policy [cit. 31.07.2022]. Dostupné z : <http://www.globalcommissionondrugs.org/wp-content/uploads/2016/11/GCDP-Report-2016-ENGLISH.pdf>

mezi sebou a se státem. Vymáhání práva by mělo směřovat hlavně proti těm nejvíce problematickým a násilným elementům drogového trhu.⁹³

- **Regulace drogových trhů**

Legální regulace drogových trhů umožní vládám daleko větší kontrolu, než pokud zůstanou drogy jen na trzích nelegálních, a zároveň oslabí zločinecké organizace, které z nich nyní profitují. V oblasti regulace drog lze vycházet z úspěchů a neúspěchů při regulaci ostatních látek (alkoholu, tabáku, léčiv). Je třeba provést nové experimenty s povolením legálního, ale omezeného přístupu k drogám, které jsou nyní dostupné pouze nelegálně. Zahrnuto by mělo být i rozšíření asistované léčby závislosti na heroinu (pro některé dlouhodobě závislé), která se již v několika zemích ukázala jako velmi účinná. Je proto potřeba odlišovat mezi užíváním drog pro lékařské a rekreační použití. V konečném důsledku by právě odpovědná právní regulace mohla být nejúčinnějším způsobem, jak snížit rozsáhlé škody způsobené celosvětovým režimem drogové prohibice a dosáhnout cílů veřejného zdraví a bezpečnosti.⁹⁴

⁹³ *Taking control: Pathways to drug policies that work* [online]. Geneva: Global Commission on Drug Policy, 2014. [cit. 24.06.2022]. Dostupné z : https://www.globalcommissionondrugs.org/wp-content/uploads/2016/03/GCDP_2014_taking-control_EN.pdf

⁹⁴ *Regulation: The Responsible Control of Drugs* [online]. Geneva: Global Commission on Drug Policy, 2018. [cit. 12.08.2022]. Dostupné z : http://www.globalcommissionondrugs.org/wp-content/uploads/2018/09/ENG-2018_Regulation_Report_WEB-FINAL.pdf

Závěr

Všeobecné přesvědčení o tom, že užívání drog vede ke kriminalitě, není až tak jednoznačné, jak by se mohlo zdát. Při zkoumání souvislostí mezi užíváním drog a kriminalitou, by tak mělo být vždy důležité určit skutečnou kauzalitu, což však není vůbec snadné. Velkou roli ve vztahu drog a kriminality hraje skutečnost, že společnost má tendenci označovat uživatele drog za zločince. Na základě všech faktů a výzkumů lze konstatovat, že určitá souvislost mezi drogami a kriminalitou existuje, je však potřeba zmínit, že ne všechny trestné činy jsou spojeny s drogami a naopak. Problémem je i samotné vymezení pojmu drogové kriminality. Právě kvůli rozdílné interpretaci napříč státy, je složité porovnávat a vyhodnocovat jednotlivé statistiky. Velkou roli hraje také vysoká míra latence.

Cílem této bakalářské práce bylo především přiblížit drogovou kriminalitu, komparovat a analyzovat současné trendy v jednotlivých zemích.

Státy Evropské unie mají různé modely drogové politiky a také reporty o drogových trestných činech se liší, i přesto lze však nalézt některé shodné atributy. Trestné činy v oblasti drogového práva se týkají převážně trestných činů jako je výroba drog, obchodování s nimi a distribuce. Společným jmenovatelem všech vybraných zemí této práce je především jejich výhodná geografická poloha a zároveň poměrně liberální, progresivní a inovativní přístup k drogové problematice, i když každá ze zemí jej implementuje po svém. Nejvíce užívanou drogou nejen v těchto zemích, ale také v EU, je konopí. I vzhledem k tomuto faktu, je však na něj stále více nahlíženo jako na drogu, která je méně škodlivá než ostatní, a to se promítá i do protidrogových politik jednotlivých zemí. Ve všech zemích této práce je stále více kladen důraz na léčbu a sociální pomoc, namísto striktní represivní politiky. Samotné užívání drog není trestným činem v žádné z vybraných zemí. Držení malého množství drog není trestným činem v žádné zemi, ovšem definice pojmu „malé množství drogy“ se v každé zemi výrazně odlišuje, stejně tak, jako samotné dělení drog do příslušných kategorií.

Nejvyšší trest odnětí svobody za distribuci drog může být uložen v ČR, nejmírnější legislativu v této oblasti má Španělsko. Nejvíce registrovaných drogových trestných činů je evidováno ve Španělsku, následuje Nizozemí a nejlépe si v tomto srovnání vede Česká republika. Lze však jen polemizovat nad tím, jaký vliv na tato čísla má právě legislativní úprava daných zemí.

Z této práce vyplývá, že evropské drogové scéně dominují konopné látky a výjimkou nejsou ani vybrané země. Zajímavým poznatkem je, že navzdory liberálnímu přístupu ke konopí v Nizozemí a Španělsku, ať už v podobě coffee shopu či social clubu, je v ČR i přesto vyšší prevalence v užívání konopí. Obliba nejužívanějších stimulantů se liší. V ČR se jedná o metamfetamin, v Nizozemí o amfetamin a ve Španělsku kokain. Zemím je pro jejich výhodnou geografickou polohu společné, že se jedná o významné tranzitní země pro mezinárodní obchod s drogami, což se odráží ve vysokých počtech záchytů. Všechny vybrané země spojuje poměrně liberální přístup ke konopným látkám. Dekriminalizace a legalizace jsou aktuálními tématy v programech politických stran.

V této práci byla také pozornost věnována dopadu pandemie Covid-19, která nejprve ochromila situaci na drogových trzích, avšak drogové trhy se velmi rychle dokázaly přizpůsobit a zároveň přinést nové trendy na drogové scéně.

Je evidentní, že protidrogová politika prochází vývojem, a stále více je kladen důraz na veřejné zdraví a přístupy orientované na prevenci a snižování škod. Je třeba vnímat rozdíly mezi uživateli drog a samotnými pachateli trestné činnosti. Neméně důležitým cílem by mělo být zajištění přístupu k potřebným lékům a poskytování léčby či pomoci drogově závislým.

Problémem je, že změnit léta zakořeněné postoje nebude snadné. Je zapotřebí alternativních strategií, k reformaci právních a trestních systémů, a také podporovat informovanost médií a veřejnosti. Je však důležité si uvědomit, že každá země má jinou kulturu a jiné priority, zcela identická protidrogová strategie ve všech zemích je tedy víceméně nereálná. Je to však zároveň právě rozmanitost přístupů a politik jednotlivých států, která ve výsledku umožňuje rozvoj inovativních řešení. Primárně

je tedy zapotřebí zaměřit se spíše na zlepšování strategií na národních a lokálních úrovních, než usilovat o jednotnou mezinárodní protidrogovou politiku.

Na základě této práce autorka dospěla k závěru, že problematika drogové kriminality je příliš komplexní na to, aby bylo možné ji smysluplně porovnávat v rámci jednotlivých zemí. Nejen odlišné metodiky při vytváření statistik, ale také rozdílné statistické jednotky značně komplikují porovnávání údajů. Jsou to právě rozdílné přístupy a stanoviska k drogové problematice, které brání nalezení jednotného a účinného řešení. Je potřeba stále vyvolávat nové diskuse, které by mohly zlepšit a standardizovat výzkumné techniky, stanovit společné normy a v budoucnu tak umožnit realističtější srovnání. Autorka se přiklání k novodobým přístupům, které by měly být zaměřeny primárně na prevenci a harm-reduction než na striktní represí. Ta by měla být směřována především na organizované zločinecké skupiny a obchodníky s drogami. Dekriminalizace konopí pro osobní užívání či jeho legalizace, by podle autorky mohly za určitých podmínek být krokem správným směrem. Alkohol a tabákové výrobky mají také významný negativní dopad na lidské zdraví, i přesto jsou však ve společnostech víceméně tolerovány.

Seznam literatury

Monografie:

DÍAZ GOMEZ, Cristina & Emiliano Martín GONZALES. Spanish drug policy. In: COLSON, Renaud & Henry BERGERON. *European Drug Policies. The Ways of Reform*. New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2017, s. 182 -193. ISBN 978-1-138-91520-6.

GRUND, Jean-Paul & Joost J. BREEKSEMA. Drug policy in the Netherlands. In: Colson, Renaud & Henry Bergeron. *European Drug Policies. The Ways of Reform*. New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2017, s. 128 -148. ISBN 978-1-138-91520-6.

CHMELÍK, Jan a kol. *Drogová kriminalita*. Praha: Úřad pro vyšetřování pro ČR, Ministerstvo vnitra ČR, odbor personální práce a vzdělávání, 1999.

KLEIMAN, Mark A. R., Jonathan P. CAULKINS & Angela HAWKEN. *Drugs and Drug Policy: What Everyone Needs to Know*. New York: Oxford University Press Inc., 2011. ISBN 978-0-19-976450-1.

MRAVČÍK, Viktor et al. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2019*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2020. ISBN 978-8074402548.

NOVOTNÝ, Oto, Josef ZAPLETAL a kol. *Kriminologie*. 3. vydání Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-377-5.

CHOMYNOVÁ, Pavla et al. *Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2021*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2022. ISBN 978-80-7440-294-4.

ROUBALOVÁ, Michaela a kol. *Možnosti zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality podmínkách České republiky*. Praha: IKSP, 2019. ISBN 978-80-7338-180-6.

SADÍLKOVÁ, Miluše a kol. *Kriminalita & Drogy*. Praha: SANANIM, 2012. ISBN 978-80-904536-4-7.

ZÁBRANSKÝ, Tomáš. *Drogová epidemiologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. ISBN 80-244-0709-4.

ZEMAN, Petr, Michaela ŠTEFUNKOVÁ a Ivana TRÁVNÍČKOVÁ. *Drogová kriminalita a trestní zákoník*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015. ISBN 978-80-7338-151-6.

ZOUBKOVÁ, Ivana et al. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-312-4.

Webové stránky a elektronické zdroje:

Advancing Drug Policy Reform: a new approach to decriminalization [online]. Geneva: Global Commission on Drug Policy, 2016. [cit. 31.07.2022]. Dostupné z : <http://www.globalcommissionondrugs.org/wp-content/uploads/2016/11/GCDP-Report-2016-ENGLISH.pdf>

CARPETIER, Chloé. *Drugs in Focus: Drugs and crime - a complex relationship* [online]. Office for Official Publications of the European Communities © European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2007. [cit. 02.08.2021]. ISSN 1681-5157. Dostupné z : https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/470/Dif16EN_85000.pdf

Cocaine seizures reach new record; 68 tonnes found at ports this year [online]. [cit. 02.05.2022]. Dostupné z: <https://www.dutchnews.nl/news/2021/12/cocaine-seizures-reach-new-record-68-tonnes-found-at-ports-this-year/>

Council approves the EU drugs strategy for 2021-2025. [online]. Brussels: European Council, 2020. [cit. 27.05.2022]. Dostupné z :

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/12/18/council-approves-the-eu-drugs-strategy-for-2021-2025/>

EU Drugs Strategy 2021 - 2025. [online]. Brussel: General Secretariat of the Council of the European Union, 2021. [cit. 24.06.2022]. ISBN 978-92-824-7993-3. Dostupné z : <https://www.consilium.europa.eu/media/49194/eu-drugs-strategy-booklet.pdf>

EMCDDA. *About the EMCDDA* [online]. [cit. 19.05.2022]. Dostupné z :

https://www.emcdda.europa.eu/about_en

EMCDDA. *Czechia Country Drug Report 2019* [online]. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2019. [cit. 29.04.2022]. Dostupné z : https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11339/czechia-cdr-2019_0.pdf

EMCDDA. *Evropská zpráva o drogách 2019: Trendy a vývoj* [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2019. [cit. 03.05.2022]. ISBN 978-92-9497-400-6. Dostupné z :

https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11364/20191724_TDAT19001CSN_PDF.pdf

EMCDDA. *Evropská zpráva o drogách 2021: Trendy a vývoj* [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2021. [cit. 22.04.2022]. ISBN 978-92-9497-599-7. Dostupné z :

https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/13838/2021.2256_CS0906.pdf

EMCDDA. *Netherlands Country Drug Report 2019* [online]. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2019. [cit. 29.04.2022]. Dostupné z : https://www.emcdda.europa.eu/publications/country-drug-reports/2019/netherlands_en

EMCDDA. Spain Country Drug Report 2019 [online]. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2019. [cit. 09.05.2022]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11353/spain-cdr-2019.pdf>

EMCDDA. *Statistical Bulletin 2021 — drug law offences* [online]. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2021. [cit. 02.05.2022]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/data/stats2021#displayTable:DLO-01-1>

EMCDDA. *Penalties at a glance*. EMCDDA, 2022 [online]. [cit. 05.05.2022]. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/publications/topic-overviews/content/drug-law-penalties-at-a-glance_en#section5

EMCDDA and EUROPOL. *EU Drug Markets Report 2019* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019. [cit. 12.05.2022]. ISBN 978-92-9497-459-4. Dostupné z : https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/12078/20192630_TD0319332ENN_PDF.pdf

European Commission. *Agentura Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol)*. [online]. [cit.20.05.2022]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/europol_cs

European Commission. *Migration and Home Affairs: Drug Policy*. [online]. [cit.19.05.2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/internal-security/organised-crime-and-human-trafficking/drug-policy_en

EUROPOL. *European Union serious and organised crime threat assessment, A corrupting influence: the infiltration and undermining of Europe's economy and society by organised crime* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021. [cit. 05.05.2022]. ISBN 978-92-95220-22-5. Dostupné z :<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment>

EUROPOL. *Electricity bill of over €1.5 million leads police to 5 illegal marijuana plantations in Spain*. [online]. [cit. 12.05.2022]. Dostupné z:

<https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/electricity-bill-of-over-%e2%82%ac15-million-leads-police-to-5-illegal-marijuana-plantations-in-spain>

FAQ: *What is a drug* [online]. [cit. 02.08.2021]. Dostupné z:

<https://drugaware.com.au/get-the-facts/faqs-ask-a-question/what-are-drugs/#what-is-a-drug>

Národní protidrogová centrála - Výroční zpráva 1993 [online]. Praha: Národní protidrogová centrála SKPV, 1993. [cit. 05.11.2021]. Dostupné z :

<https://www.policie.cz/soubor/vyrocnizprava-1993.aspx>

Národní protidrogová centrála - Výroční zpráva 2000 [online]. Praha: Národní protidrogová centrála SKPV, 2000. [cit. 10.11.2021]. Dostupné z :

<https://www.policie.cz/soubor/vyrocnizprava-2000.aspx>

Národní protidrogová centrála - Výroční zpráva 2011 [online]. Praha: Národní protidrogová centrála SKPV, 2011. [cit. 10.11.2021]. Dostupné z :

<https://www.policie.cz/soubor/vyrocnizprava-2011.aspx>

Národní protidrogová centrála - Výroční zpráva 2020 [online]. Praha: Národní protidrogová centrála SKPV, 2020. [cit. 10.11.2021]. Dostupné z :

<https://www.policie.cz/soubor/vyrocnizprava-npc-2020.aspx>

Národní registr léčby uživatelů drog (NRLUD) [online]. Praha: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR. [cit. 23.12.2021]. Dostupné z:

<https://www.uzis.cz/index.php?pg=registry-sber-dat--narodni-zdravotni-registry--narodni-registr-lecby-uzivatelu-drog#o-registru>

National drug monitor - Annual Report Summary 2019 [online]. Utrecht: Trimbos Instituut, 2020. [cit. 04.05.2022]. Dostupné z :

https://www.drugsandalcohol.ie/32694/1/Trimbos_National_Drug_Monitor_2019.pdf

No More Cannabis Tourism In Barcelona? Court Overturns Regulations On 'Clubes Cannábicos'. [online]. [cit. 10.05.2022]. Dostupné z:
<https://www.forbes.com/sites/ceciliarodriguez/2021/07/27/the-end-of-barcelonas-cannabis-tourism-court-overturns-regulations-on-clubes-cannbicos/?sh=7f480d41272d>

Politika EU pro oblast drog. [online]. Brusel: Rada Evropské Unie, 2022. [cit.22.06.2022]. Dostupné z : <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-drugs-policy/>

Regulation: The Responsible Control of Drugs [online]. Geneva: Global Commission on Drug Policy, 2018. [cit. 12.08.2022]. Dostupné z:
http://www.globalcommissionondrugs.org/wp-content/uploads/2018/09/ENG-2018_Regulation_Report_WEB-FINAL.pdf

ROUS, Zdeněk, Pavla CHOMYNOVÁ a Viktor MRAVČÍK. *Návykové látky v České republice v roce 2019.* Zaostřeno 6. [online]. 2020, č.6. [cit. 02.08.2021]. ISSN 2336-8241. Dostupné z:
https://www.drogyinfo.cz/data/obj_files/33389/1077/Z6_2020.pdf

SANCHÉZ, Constanza & Michael COLLINS. *Better to Ask Forgiveness Than Permission: Spain's Sub-national Approach to Drug Policy.* [online]. Swansea: Global Drug Policy Observatory, 2018. [cit. 13.05.2022]. ISSN 2054-1910. Dostupné z: <http://fileserv.idpc.net/library/GDPO-PolicyBrief12-Spain%27s-Sub-national-Approach-to-Drug-Policy-June2018.pdf>

SÚKL. *Konopí pro léčebné použití.* [online]. [cit.14.12.2022]. Dostupné z:
<https://www.sukl.cz/konopi-pro-lecebne-pouziti>

Taking control: Pathways to drug policies that work [online]. Geneva: Global Commission on Drug Policy , 2014. [cit. 24.06.2022]. Dostupné z :

https://www.globalcommissionondrugs.org/wp-content/uploads/2016/03/GCDP_2014_taking-control_EN.pdf

Time to end prohibition. [online]. Geneva: Global Commission on Drug Policy, 2021. [cit. 24.06.2022]. Dostupné z: https://www.globalcommissionondrugs.org/wp-content/uploads/2021/12/Time_to_end_prohibition_EN_2021_report.pdf

The Global Commission on Drug Policy: Mission and History [online]. [cit. 08.07.2022]. Dostupné z : <https://www.globalcommissionondrugs.org/about-usmission-and-history>

The Global Commission on Drug Policy: The five pathways to drug policies that work. [online]. [cit. 29.07.2022]. Dostupné z : <https://www.globalcommissionondrugs.org/the-five-pathways-to-drug-policies-that-work>

The Negative Impact of drug control on Public Health: The Global Crisis of Avoidable Pain. Geneva: Global Commission on Drug Policy, 2015. [cit. 29.07.2022]. Dostupné z: <http://www.globalcommissionondrugs.org/wp-content/uploads/2012/03/GCOPD-THE-NEGATIVE-IMPACT-OF-DRUG-CONTROL-ON-PUBLIC-HEALTH-EN.pdf>

UNODC. *Data UNODC* [online]. [cit. 03.05.2022]. Dostupné z : <https://dataunodc.un.org/content/Country-profile?country=Netherlands>

UNODC. *World Drug Report 2021 – Covid 19 and drugs: Impact outlook* [online]. New York: United Nations publication, 2021. [cit. 17.05.2022]. ISBN: 9789211483611. Dostupné z : https://www.unodc.org/res/wdr2021/field/WDR21_Booklet_5.pdf

What Are Drug Classifications? [online]. [cit. 02.08.2021]. Dostupné z: <https://www.addictioncenter.com/drugs/drug-classifications/>

WHO & NIDA. *Guide to Drug Abuse Epidemiology* [online]. Ženeva: World Health Organization (WHO), 2000. [cit. 17.12.2021]. Dostupné z :

https://cdn.who.int/media/docs/default-source/substance-use/a58352-parta.pdf?sfvrsn=7138d85f_2

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2020 [online]. Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 2021. [cit. 27.04.2022]. Dostupné z : https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2021/06/Zpr%C3%A1va_o_%C4%8Dinnosti_SZ_za_rok_2020_textov%C3%A1_%C4%8D%C3%A1st.pdf

Zákonná úprava:

Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění.